

Департамент превентивної діяльності Національної поліції України

Науково-дослідна лабораторія з проблем протидії злочинності
Харківського національного університету внутрішніх справ

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ МОБІЛЬНИХ ГРУП РЕАГУВАННЯ НА ФАКТИ ВЧИНЕННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Методичні рекомендації

Київ – 2019

УДК 351.74-027.553:[342.95+343.91] (477) (07)
ББК 67.9(4УКР)301.163.1я73р + 67.9 (4УКР)611.31я73р
М54

Рекомендовано до друку та використання в діяльності органів та підрозділів
Національної поліції України
науково-методичною радою Харківського національного університету внутрішніх справ
(протокол № 7 від 28 серпня 2019 року)

Рецензенти:

1. **Бабич І.С.** – начальник Департаменту превентивної діяльності, полковник поліції
2. **Безпалова О.І.** – д.ю.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування Харківського національного університету внутрішніх справ, полковник поліції

Укладачі:

- Альошкін С.В.** – начальник управління дільничних офіцерів поліції Департаменту превентивної діяльності Національної поліції України, полковник поліції
- Даценко О.В.** – начальник відділу координації управління дільничних офіцерів поліції Департаменту превентивної діяльності Національної поліції України, підполковник поліції
- Бугайчук К.Л.** – завідувач науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент, підполковник поліції
- Малиновська Т.М.** – провідний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент, підполковник поліції

В методичних рекомендаціях розглянуті правові та організаційні основи діяльності мобільних груп реагування на факти вчинення домашнього насильства. Проаналізовані основні етапи діяльності мобільних груп поліції: від приймання повідомлень про факти вчинення домашнього насильства до складання відповідних процесуальних документів. Рекомендації стануть у нагоді працівникам підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України, а також можуть бути використані в освітньому процесі закладів вищої освіти системи МВС України

Організація діяльності мобільних груп реагування на факти вчинення домашнього насильства: метод. рек. / С.В. Альошкін, О.В. Даценко, К.Л. Бугайчук, Т.М. Малиновська. Харків: Харк. нац. ун-т внутр. справ. 2019. 35 с.

ЗМІСТ

I. Загальні положення	4
II. Поняття, форми домашнього насильства. Правові основи запобігання та протидії домашньому насильству	4
III. Завдання та функції відповідальних осіб від головних управлінь Національної поліції в областях та м. Києві, та управлінь патрульної поліції в областях за організацію роботи мобільних груп реагування на факти вчинення домашнього насильства.....	11
IV. Підготовка до служби, інструктаж поліцейських мобільних груп реагування на факти вчинення домашнього насильства перед службою та за результатами несення служби.....	12
V. Організація роботи мобільних груп реагування на факти вчинення домашнього насильства	14
VI. Приймання заяв та повідомлень про правопорушення, пов'язані з домашнім насильством	19
VII. Організація реагування мобільних груп на факти вчинення домашнього насильства	20
VIII. Оцінка ризиків вчинення домашнього насильства	26
IX. Спеціальні заходи щодо протидії домашньому насильству.....	28
X. Окремі аспекти роботи мобільних груп реагування на факти вчинення домашнього насильства	33

I. Загальні положення

1. Ці Методичні рекомендації визначають організацію діяльності мобільних груп реагування на факти вчинення домашнього насильства (далі – мобільні групи), а також їх завдання та функції.

2. Методичні рекомендації розроблено відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України, Законів України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» та «Про Національну поліцію», Положення про Національну поліцію, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 № 877 року, постанови Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі», наказу Міністерства соціальної політики України та МВС від 13.03.2019 № 369/180 «Про затвердження Порядку проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства»; наказів МВС від 01.08.2018 № 654 «Про затвердження Порядку винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника», від 25.02.2019 № 124 «Про затвердження Порядку взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України», від 07.07.2017 № 575 «Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні».

II. Поняття, форми домашнього насильства. Правові основи запобігання та протидії домашньому насильству

Домашнє насильство – це діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» виокремлюють чотири форми домашнього насильства:

1. Економічне насильство – форма домашнього насильства, що враховує умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру.

2. Психологічне насильство – форма домашнього насильства, що враховує словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи.

3. Сексуальне насильство – форма домашнього насильства, що враховує будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності.

На практиці поширеною є думка, що між подружжям не може бути сексуального насильства. Така позиція є хибною, оскільки визнання певних дій такими, що мають ознаки сексуального насильства, не залежить від стосунків, між постраждалою особою та кривдником.

4. Фізичне насильство – форма домашнього насильства, що враховує ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру.

Фізичне насильство вважається однією з найтяжчих форм домашнього насильства, адже дії кривдника посягають на найвищу соціальну цінність – життя і здоров'я людини, її недоторканність і безпеку (стаття 3 Конституції України).

Заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству здійснюють суб'єкти:

- 1) спеціально уповноважені органи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;
- 2) інші органи та установи, на які покладаються функції із здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;
- 3) загальні та спеціалізовані служби підтримки постраждалих осіб;
- 4) громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах.

Спеціально уповноваженими органами у сфері запобігання та протидії домашньому насильству є:

- 1) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;
- 2) центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;
- 3) Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, у тому числі їх структурні підрозділи, до повноважень яких належить здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;
- 4) сільські, селищні, міські, районні у містах (у разі їх створення) ради, їх виконавчі органи, до повноважень яких належить здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

До інших органів та установ, на які покладаються функції із здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, належать:

- 1) служби у справах дітей;
- 2) уповноважені підрозділи органів Національної поліції України;
- 3) органи управління освітою, навчальні заклади, установи та організації системи освіти;
- 4) органи охорони здоров'я, установи та заклади охорони здоров'я;
- 5) центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги;
- 6) суди;
- 7) прокуратура;
- 8) уповноважені органи з питань пробації.

До загальних служб підтримки постраждалих осіб належать заклади, які, у тому числі, надають допомогу постраждалим особам:

- 1) центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- 2) притулки для дітей;
- 3) центри соціально-психологічної реабілітації дітей;
- 4) соціально-реабілітаційні центри (дитячі містечка);
- 5) центри соціально-психологічної допомоги;
- 6) територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг);
- 7) інші заклади, установи та організації, які надають соціальні послуги постраждалим особам.

До спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб належать:

- 1) притулки для постраждалих осіб;
- 2) центри медико-соціальної реабілітації постраждалих осіб;
- 3) кол-центр з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей;
- 4) мобільні бригади соціально-психологічної допомоги постраждалим особам та особам, які постраждали від насильства за ознакою статі;
- 5) заклади та установи, призначені виключно для постраждалих осіб та осіб, які постраждали від насильства за ознакою статі.

У здійсненні заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, зокрема виявленні фактів домашнього насильства, наданні допомоги та захисту постраждалим особам, можуть брати участь підприємства, установи та організації незалежно від форми власності, громадські об'єднання та іноземні неурядові організації, фізичні особи - підприємці, які відповідають критеріям діяльності суб'єктів, що надають соціальні послуги, а також фізичні особи, які надають соціальні послуги, у тому числі послуги патронату над дітьми.

Дія законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству незалежно від факту спільного проживання поширюється на таких осіб:

- 1) подружжя;
- 2) колишнє подружжя;
- 3) наречені;

- 4) мати (батько) або діти одного з подружжя (колишнього подружжя) та інший з подружжя (колишнього подружжя);
- 5) особи, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у шлюбі між собою, їхні батьки та діти;
- 6) особи, які мають спільну дитину (дітей);
- 7) батьки (мати, батько) і дитина (діти);
- 8) дід (баба) та онук (онука);
- 9) прадід (прабаба) та правнук (правнучка);
- 10) вітчим (мачуха) та пасинок (падчерка);
- 11) рідні брати і сестри;
- 12) інші родичі: дядько (тітка) та племінник (племінниця), двоюрідні брати і сестри, двоюрідний дід (баба) та двоюрідний онук (онука);
- 13) діти подружжя, колишнього подружжя, наречених, осіб, які мають спільну дитину (дітей), які не є спільними або всиновленими;
- 14) опікуни, піклувальники, їхні діти та особи, які перебувають (перебували) під опікою, піклуванням;
- 15) прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі, їхні діти та прийомні діти, діти-вихованці, діти, які проживають (проживали) в сім'ї патронатного вихователя.

Дія законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству поширюється також на *інших родичів, інших осіб, які пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, за умови спільного проживання*, а також на суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

При ужитті заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству **поліцейські мобільних груп керуються наступними нормативно-правовими актами:**

Законодавчі акти:

- Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»;
- Закон України «Про Національну поліцію»;
- Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»;
- Закон України «Про безоплатну правову допомогу»;

Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами»;

Кодекс України про адміністративні правопорушення;

Кримінальний кодекс України;

Сімейний кодекс України;

Кримінальний процесуальний кодекс України;

Цивільний процесуальний кодекс України;

Цивільний кодекс України.

Нормативні акти Уряду України:

Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 654 «Про затвердження Типового положення про мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 655 «Про затвердження Типового положення про притулок для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 24.09.2008 № 866 «Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 03.10.2018 № 800 «Деякі питання соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати їх життю та здоров'ю»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2019 № 234 «Про затвердження Порядку формування, ведення та доступу до Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі»;

Нормативні акти міністерств:

Наказ МВС від 08.02.2019 № 100 «Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події»;

Наказ МВС від 06.11.2015 № 1376 «Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції»;

Наказ МВС від 01.08.2018 № 654 «Про затвердження Порядку винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника»;

Наказ МВС від 25.02.2019 № 124 «Про затвердження Порядку взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України»;

Наказ Міністерства соціальної політики України та МВС від 13.03.2019 № 369/180 «Про затвердження проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства»;

Наказ МВС від 03.08.2017 № 676 «Про затвердження Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему «Інформаційний портал Національної поліції України»;

Наказ МВС від 16.02.2018 № 111 «Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України»;

Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 01.02.2019 № 278 «Про затвердження Порядку проведення та документування результатів медичного обстеження постраждалих осіб від домашнього насильства або осіб, які ймовірно постраждали від домашнього насильства, та надання їм медичної допомоги»;

Наказ Міністерства освіти і науки України від 02.10.2018 № 1047 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами».

Цей перелік не є вичерпним.

III. Завдання та функції відповідальних осіб від головних управлінь Національної поліції в областях та м. Києві, та управлінь патрульної поліції в областях за організацію роботи мобільних груп реагування на факти вчинення домашнього насильства

Відповідальні особи від управлінь превентивної діяльності (далі – УПД) головних управлінь Національної поліції (далі – ГУНП) в областях та м. Києві і управлінь патрульної поліції в областях (далі – УПП):

- забезпечують організацію роботи мобільних груп реагування на факти вчинення домашнього насильства, координують та контролюють їх діяльність;
- щодня спілкуються з поліцейськими мобільних груп для надання відповідних рекомендацій, отримання інформації про особливості реагування на факти вчинення домашнього насильства або можливі проблемні питання;
- здійснюють моніторинг умов щодо належного виконання працівниками мобільних груп покладених на них завдань та функцій, уносять пропозиції керівництву ГУНП в областях та м. Києві, УПП в областях для забезпечення їх автотранспортом у робочому стані, необхідною кількістю пального, одностроєм, озброєнням, засобами зв'язку та іншими технічними засобами згідно із нормами належності, робочим місцем, оргтехнікою, бланковою продукцією, зокрема бланками протоколів про адміністративні правопорушення, постанов у справах про адміністративні правопорушення, протоколів про адміністративні затримання, бланками термінових заборонних приписів, форми оцінки ризиків вчинення домашнього насильства, канцелярським приладдям, доступом до інформації та інформаційних ресурсів МВС і Національної поліції, інших органів державної влади з обов'язковим дотриманням Закону України «Про захист персональних даних»;
- проводять щоденний інструктаж з поліцейськими мобільних груп, які заступають на чергування;
- надають практичну та методичну допомогу;
- налагоджують взаємодію між мобільними групами та суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;
- залучає громадські об'єднання та іноземні неурядові організації з метою покращення організації та удосконалення роботи мобільних груп, зокрема проведення навчань, тренінгів;

– з метою моніторингу роботи мобільних груп щомісяця узагальнюють результати роботи мобільних груп та вносять керівництву УПД та УПП пропозиції щодо вдосконалення роботи мобільних груп;

– про стан роботи мобільних груп, їх результати роботи та проблемні питання інформують Департамент превентивної діяльності Національної поліції України.

У разі створення в обласному центрі та інших містах двох і більше мобільних груп, а також додатково призначається відповідальна особа від керівництва підрозділу превенції територіального відділу (відділення) поліції, у якому буде функціонувати мобільна група.

Рішення щодо кількості необхідних відповідальних осіб приймається відповідальними особами від ГУНП в областях та м. Києві та УПП в областях залежно від кількості мобільних груп та специфіки території обслуговування.

IV. Підготовка до служби, інструктаж поліцейських мобільних груп реагування на факти вчинення домашнього насильства перед службою та за результатами несення служби

Підготовка до служби поліцейських мобільних груп здійснюється відповідальними особами за участю старшого інспектора з особливих доручень - чергового (старшого інспектора-чергового) чергової частини (ситуаційного відділу) управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування ГУНП, старшого інспектора-чергового (інспектора-чергового) чергової частини (сектору реагування патрульної поліції) територіального підрозділу ГУНП.

До інструктажу можуть залучатися працівники інших служб та підрозділів поліції, зокрема кримінальної поліції та/або слідства з метою орієнтування особового складу органу (підрозділу) поліції про характер, час, місце і спосіб учинених на території обслуговування кримінальних правопорушень, осіб, які їх вчинили, інші відомості, що мають значення для встановлення правопорушників.

Інструктаж мобільних груп проводиться у визначеному місці, як правило, у спеціально обладнаному приміщенні (навчальному класі).

Особи, уключені до складу мобільної групи, прибувають до підрозділу не пізніше ніж за 30 хвилин до початку інструктажу та доповідають відповідальній особі про прибуття і готовність до несення служби.

Тривалість інструктажу не повинна перевищувати 30 хвилин.

Поліцейські, які заступають у мобільну групу, повинні знати:

- заходи безпеки при поводженні зі зброєю;
- підстави застосування вогнепальної зброї, спеціальних засобів та фізичної сили;
- вимоги законодавства щодо діяльності поліцейських та у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Поліцейські мобільної групи, які заступають на чергування, повинні мати:

- охайний зовнішній вигляд;
- справне спорядження;
- логістичні пристрої (планшети) з програмним забезпеченням системи ПНП;
- однострій за сезоном;
- нагрудний знак;
- озброєння, бодікамеру (портативний відеореєстратор);
- службове та водійське посвідчення;
- бланки протоколів про адміністративне правопорушення, термінового заборонного припису стосовно кривдника, форми оцінки ризиків вчинення домашнього насильства та інші необхідні документи; кулькову ручку, олівець, записну книжку тощо.

Відповідальна особа під час проведення інструктажу поліцейських мобільної групи, що заступають на чергування, повинна:

1) переконатися в готовності поліцейських до несення служби. У разі встановлення несправності службового автотранспортного засобу, технічних засобів та приладів, зокрема логістичних пристроїв (планшетів), ужити заходів до усунення недоліків;

2) перевірити знання поліцейськими своїх прав та обов'язків, вимог законодавчих актів, нормативно-правових актів МВС та Національної поліції України, правил застосування і використання вогнепальної зброї, технічних засобів та приладів;

3) інформувати поліцейських про обстановку на території обслуговування у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;

4) роз'яснити порядок взаємодії з іншими службами та підрозділами Національної поліції України та суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;

5) попередити про недопущення порушень законності та службової дисципліни;

6) зобов'язати поліцейських мобільної групи при виїзді на факти вчинення домашнього насильства неухильно виконувати вимоги Правил дорожнього руху і заходи особистої безпеки;

7) у разі необхідності визначити додаткові завдання для мобільної групи;

8) забезпечити постійну взаємодію суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, залучення їх до припинення випадку насильства, надання допомоги постраждалим особам.

Під час інструктажу поліцейські мобільних груп попередньої зміни звітують відповідальній особі про:

- кількість здійснених виїздів;
- ужиті заходи реагування;
- результати розгляду матеріалів;
- проблемі питання, які виникали під час несення служби.

V. Організація роботи мобільних груп реагування на факти вчинення домашнього насильства

Мобільна група реагування на факти вчинення домашнього насильства – група у складі не менше 2 поліцейських з числа працівників сектору превенції та патрульної поліції.

При формуванні складу мобільних груп пріоритет надається поліцейським, які мають досвід роботи у сфері протидії домашньому насильству, пройшли тренінги з питань запобігання та протидії домашньому насильству.

Крім того, можливий індивідуальний підхід при формуванні груп – якщо в наявності двоє поліцейських, які працюють разом тривалий термін, імовірно залучення їх до роботи в одному екіпажі.

Мобільна група може створюватися на базі управлінь превентивної діяльності ГУНП в областях та м. Києві, УПП в областях, управлінь поліції

ГУНП у м. Києві, відділах (відділеннях) територіальних (відокремлених) органів поліції.

Мобільна група обов'язково повинна бути екіпірована.

Під час чергування поліцейські мобільної групи озброюються пістолетами з двома спорядженими магазинами, засобами індивідуального захисту (бронежилетом та захисним шоломом), засобами активної оборони (гумовим або пластиковим кийком, засобами, спорядженими речовинами сльозогінної та дратівної дії, засобами обмеження рухомості).

Отримання табельної вогнепальної зброї, спеціальних засобів та засобів індивідуального захисту здійснюється в чергових частинах відділів (відділень) поліції та у територіальних (відокремлених) підрозділах патрульної поліції, на території яких працює мобільна група.

При включенні поліцейських до складу мобільних груп чітко дотримуватися вимог наказів МВС від 11.10.2018 № 828 «Про затвердження Інструкції з організації забезпечення, зберігання та експлуатації озброєння в Національній поліції України» та від 27.03.2008 № 141 «Про забезпечення контролю за обліком, збереженням, видачею й прийманням зброї, боєприпасів і спеціальних засобів у чергових частинах органів внутрішніх справ України».

Забороняється включати до складу мобільної групи осіб, за якими не закріплена табельна вогнепальна зброя.

При використанні технічних приладів і технічних засобів поліцейські керуються наказом МВС від 18.12.2018 № 1026 «Про затвердження Інструкції із застосування органами та підрозділами поліції технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису».

Поліцейські мобільних груп повинні бути забезпечені робочим кабінетом, обладнаним меблями (столи, стільці, шафи для одягу та паперів), інвентарем (сейфи, вогнегасники) та робочими місцями (ноутбук, багатофункціональний пристрій або принтер, ксерокс, сканер).

Мобільні групи несуть службу цілодобово та виконують покладені на них обов'язки, зокрема це може бути графік роботи «день, ніч, 48 годин», доба через три. З урахуванням оперативної обстановки режим роботи мобільних груп може змінюватися з дотриманням вимог законодавства.

При некомплекті мобільної групи (у разі хвороби поліцейських, відпустки чи відсутності з інших причин) до несення служби залучаються працівники з числа резерву. Резерв формується відповідальними особами від ГУНП в областях та місті Києві та управлінь патрульної поліції становить 50 відсотків від загальної кількості основного складу мобільних груп.

Наряд мобільної групи включається до розрахунку сил і засобів чергової зміни, під час несення служби організаційно підпорядковуються оперативному черговому.

Забороняється використовувати поліцейських мобільних груп для виконання завдань, що не входять до їх обов'язків.

Для належної роботи мобільних груп можуть бути розроблені тимчасові посадові інструкції відповідно до вимог Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» та інших нормативно-правових актів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Основні завдання мобільної групи:

- 1) своєчасне реагування на факти домашнього насильства;
- 2) приймання від постраждалих, а також від інших осіб, у тому числі від суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання насильству, заяв та повідомлень про вчинення домашнього насильства та насильства за ознакою статі;
- 3) ужиття заходів для припинення домашнього насильства та надання допомоги постраждалим особам з урахуванням результатів оцінки ризиків;
- 4) інформування постраждалих осіб про їхні права, заходи і соціальні послуги, якими вони можуть скористатися;
- 5) винесення термінових заборонних приписів стосовно кривдників;
- 6) взаємодія з іншими суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;
- 7) інформування підрозділів контролю за обігом зброї з метою анулювання дозволів на право придбання, зберігання, носіння зброї та боєприпасів їх власникам у разі вчинення ними домашнього насильства, а також вилучення зброї та боєприпасів у порядку, визначеному законодавством;

8) складання у межах компетенції протоколів про адміністративні правопорушення та здійснення у визначених законом випадках провадження у справах про адміністративні правопорушення;

9) проведення профілактичної роботи з кривдниками та контроль за дотриманням вимог заходів тимчасового обмеження прав кривдника або покладенням на нього обов'язків.

Поліцейські, які під час чергування не задіяні на виклики, можуть залучатися до проведення просвітницької роботи спільно із суб'єктами, які здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Мобільні групи взаємодіють з іншими підрозділами Національної поліції, підприємствами, установами й організаціями всіх форм власності, іншими державними і громадськими організаціями, діяльність яких пов'язана із здійсненням заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Під час виконання своїх завдань поліцейські мобільних груп забезпечують дотримання прав і свобод людини.

За невиконання покладених обов'язків і перевищення наданих прав поліцейські мобільних груп несуть відповідальність згідно із законодавством.

Основною формою несення служби є реагування на заяви чи повідомлення про вчинення домашнього насильства на автотранспортних засобах.

Службові автомобілі використовуються для виїздів на місце події, доставляння осіб, затриманих за вчинення правопорушень до поліції та органів суду, відвідування кривдника за місцем проживання з метою проведення профілактичної роботи та контролю за дотриманням вимог заходів тимчасового обмеження прав кривдника або покладенням на нього обов'язків.

Службові автомобілі мобільних груп повинні бути оснащені радіостанціями, світлозвуковою сигналізацією, автомобільними відеореєстраторами, аптечками, вогнегасниками, термоковдрами, термопринтерами.

Використання транспорту не за призначенням категорично забороняється.

З метою отримання завдань для реагування на повідомлення про вчинення домашнього насильства мобільні групи забезпечуються планшетними пристроями з програмним забезпеченням системи ІПП.

Поліцейські мобільної групи відповідають за збереження планшетного пристрою та роботу з ним під час чергування.

Під час несення служби забороняється вимикати планшетний пристрій та змінювати будь-які налаштування. У разі виявлення збоїв у роботі планшетного пристрою поліцейські мобільної групи за можливості може використати інший вид зв'язку та інше обладнання для інформування диспетчера та оперативного чергового.

У разі технічної несправності системи ПНП або планшетних пристроїв направлення мобільних груп та керування ними здійснюються оперативним черговим за допомогою інших видів зв'язку.

Щодо часу прибуття мобільної групи на місце події з моменту призначення її для реагування необхідно дотримуватися норм, визначених пунктами 2, 3 розділу IX Інструкції з організації реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України, затвердженої наказом МВС від 16.02.2018 № 111.

У разі отримання від диспетчера (оперативного чергового) завдання про здійснення реагування на факт вчинення домашнього насильства поліцейській мобільної групи в планшетному пристрої проставляє в системі ПНП відповідні відмітки про прийняття виклику, прибуття на місце події, закінчення виконання завдання, обставини правопорушення та результати реагування.

За відсутності (несправності) у наряді поліції планшетного пристрою, нестійкого рухомого (мобільного) зв'язку всі відмітки в системі ПНП про «призначення», «прийняття», «прибуття» та «виконання» завдання, іншу необхідну інформацію за результатами реагування на правопорушення або події вносить диспетчер (оперативний черговий).

При зміні з об'єктивних причин службового транспортного засобу, абонентського номера мобільного телефону відповідні дані вносяться до системи ПНП за допомогою планшетного пристрою, про що поліцейські мобільної групи доповідають диспетчеру та оперативному черговому.

Отримання бланкової продукції та її облік (бланки протоколів про адміністративні правопорушення, постанов у справах про адміністративні правопорушення, протоколів про адміністративні затримання, термінових заборонних приписів стосовно кривдників, форми оцінки ризиків чинення домашнього насильства) здійснюються в УПД ГУНП в областях та м. Києві,

відділах (відділеннях) територіальних (відокремлених) органів поліції, на території якої несе службу мобільна група.

Облік використаної бланкової продукції здійснюється згідно із розділом IV Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції, затвердженої наказом МВС від 06.11.2015 № 1376.

Водночас винесені термінові заборонні приписи стосовно кривдників обліковуються впродовж доби в журналі обліку термінових заборонних приписів стосовно кривдника та зберігаються у працівника підрозділу превенції уповноваженого підрозділу поліції, який забезпечує організацію роботи із запобігання та протидії домашньому насильству (пункт 3 розділу III Порядку винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника, затвердженого наказом МВС від 01.08.2018 № 654).

Заповнення журналу реєстрації повідомлень про місце тимчасового перебування кривдника, якому винесено терміновий заборонний припис стосовно кривдника, здійснюється працівником чергової служби органів (підрозділів) поліції (пункт 4 розділу III Порядку винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника, затвердженого наказом МВС від 01.08.2018 № 654).

VI. Приймання заяв та повідомлень про правопорушення, пов'язані з домашнім насильством

Згідно з наказом МВС від 16.02.2018 № 111 «Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України» заяви та повідомлення про правопорушення або події, пов'язані з домашнім насильством, надходять до підрозділу «102», після чого оператором уносяться до системи ІППП.

Надалі оператор служби «102» унесу до системи ІППП інформацію в електронному вигляді автоматично передає для реагування працівникам поліції, уповноваженим здійснювати організацію реагування на порушення або події. У свою чергу диспетчер (оперативний черговий), на території обслуговування якого функціонує мобільна група, створює завдання щодо відпрацювання повідомлення, яке надсилає на планшетний пристрій мобільній групі, та контролює її переміщення в автоматизованій підсистемі централізованого управління нарядами поліції і результат виконання.

Якщо мобільна група обслуговує виклик, пов'язаний з домашнім насильством, а в цей час диспетчер (оперативний черговий) отримує повідомлення про вчинення домашнього насильства, на місце події він направляє наряд патрульної поліції, який уживає заходів згідно із Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» та нормативно-правовими актами Кабінету Міністрів України та МВС у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Ведення єдиного обліку заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події з використанням системи ІППІ регулюється Порядком ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події, затвердженим наказом МВС від 08.02.2019 № 100.

VII. Організація реагування мобільних груп на факти вчинення домашнього насильства

Дії поліцейських при надходженні повідомлення про вчинення домашнього насильства

1. Установити в заявника дані про:
 - форму(ми) насильства, кількість учасників конфлікту, їх фізичний та психологічний стан;
 - необхідність надання медичної допомоги учасникам конфлікту (виклику медичних працівників);
 - присутність дітей в помешканні або під час конфлікту;
 - наявність на місці конфлікту зброї (боєприпасів) та можливості її застосування, а також інших загроз життю та здоров'ю громадян;
 - участь учасників конфлікту (кривдника) в антитерористичній операції.
2. Перевірити бази даних на предмет перебування осіб, що мешкають за вказаною адресою, на профілактичних обліках (психічнохворий, наркоман, раніше судимий, особа, яка вже притягувалася до відповідальності за вчинення домашнього насильства) та з'ясувати наявність у них зареєстрованої вогнепальної зброї.
3. Розподілити основні завдання кожного працівника поліції на місці події.
4. Попередньо відпрацювати спільні дії при застосуванні фізичної сили, спеціальних засобів та зброї.

Згідно із Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» **поліцейські можуть проникати до житла особи без вмотивованого рішення суду в невідкладних випадках**, пов'язаних із припиненням вчинюваного акту домашнього насильства, у разі безпосередньої небезпеки для життя чи здоров'я постраждалої особи.

Дії поліцейських мобільної групи після прибуття на місце події:

Поліцейські на місці події уживають передбачених законодавством заходів щодо припинення домашнього насильства, дотримуючись при цьому заходів особистої безпеки.

Для забезпечення особистої безпеки поліцейські зобов'язані:

- контролювати поведінку учасників конфлікту на місці події, зосередившись на можливих загрозах;
- перебувати у візуальному (вербальному) контакті один з одним;
- розробити систему власних умовних знаків (жестів, слів тощо), за допомогою яких можна передавати необхідну інформацію, приховану від оточуючих.

На місці події поліцейському слід звертати увагу на:

- сліди насильства (наприклад, кров, синці, рани, опіки, вирване волосся);
- стан учасників конфлікту (алкогольне чи наркотичне сп'яніння, ознаки переляку, тремтіння рук чи всього тіла, емоційна неврівноваженість, роздратування, плач, апатія);
- стан житлового приміщення (сліди крові, розбиті предмети побуту, розкидані речі, розбиті меблі, вікна, розірваний одяг тощо). Види знаряддя чи засоби, якими могли бути спричинені ушкодження.

Під час візуального огляду помешкання перш за все слід звертати увагу на наявність:

- місць можливого укриття кривдника або інших осіб, що можуть здійснити раптовий напад на працівника поліції;
- місць переховування доказів вчинення домашнього насильства, зброї та інших предметів, якими може бути завдано шкоди життю або здоров'ю поліцейського, правопорушника чи оточуючим;
- додаткових виходів з приміщення, відкритих вікон на нижніх поверхах, через які правопорушник може втекти або позбавитися речових доказів;

- ознак перебування собак, яких правопорушник може використати для нападу на поліцейського;
- місць (приміщень), які можуть бути використані для ізоляції учасників сімейного конфлікту або укриття працівників поліції від нападу правопорушника, у тому числі із використанням зброї.

З метою визначення предметів побуту, за допомогою яких можливе нанесення тілесних ушкоджень поліцейському або оточуючим слід визначити наявність:

- у квартирі – зареєстрованої зброї або спортивних знарядь (наприклад, арбалетів, іншої метальної зброї) та запропонувати кривднику їх добровільно видати;
- у полі зору кривдника – предметів побуту, які об'єктивно можуть використовуватися для нанесення тілесних ушкоджень (ножі, виделки, сокири, молотки, коси, вила, лопати тощо);
- предметів побуту, які можуть бути застосовані для опору поліцейському (скляні пляшки, стільці тощо);
- приховану зброю та предмети в одязі кривдника та в інтер'єрі приміщення.

Для обмеження доступу до таких предметів доцільно:

- збільшити відстань між кривдником і цими предметами або ізолювати його в іншому приміщенні;
- перевести правопорушника у таке місце, щоб він знаходився до них спиною;
- прибрати такі предмети особисто або за допомогою постраждалої особи.

На початку розбору ситуації поліцейські мають установити осіб, які є учасниками конфлікту, та за можливості розвести сторони та дітей у різні приміщення.

При підтвердженні факту домашнього насильства поліцейські працюють окремо з постраждалою особою та кривдником.

З метою недопущення конфліктної ситуації на місці вчинення домашнього насильства поліцейській:

- ураховує стан кожного учасника конфлікту;
- обирає сприятливу ситуацію і дає можливість сторонам конфлікту спокійно висловити причини виникнення конфлікту, не перебиваючи їх;

- проводить бесіду без упередженого ставлення, критично ставиться до отриманої інформації, уникаючи провокування таких психологічних станів, як ревності, помста, заздрість, приниження, користь тощо;
- не використовує провокаційні прийоми (наприклад, розголошення чи повідомлення окремій особі про інтимні стосунки сторін конфлікту);
- виступає як сторонній, не підтримуючи жодного з учасника конфлікту, але наголошуючи на своєму офіційному статусі особи, яка зобов'язана з'ясувати ситуацію і має відповідні повноваження припинити домашнє насильство.

Дії поліцейських при здійсненні роботи з кривдником

Поліцейський має пам'ятати, що кривдник:

- дуже часто видає себе за спокійну людину, яка не розуміє чому було викликано поліцію, тобто на тлі збудженості постраждалих осіб він може виглядати врівноважено;
- може вдавати себе за жертву та перекладати відповідальність за скоєне на постраждалу особу, аргументуючи це тим, що сама (сам) напросилася (вся);
- може контролювати постраждалу особу через висловлювання, мову жестів та інші ледве помітні елементи їхніх стосунків (особливо це стосується дітей) і таким чином впливати на розповідь постраждалої особи поліції.

Дії поліцейського при контакті з кривдником:

- заспокоїти особу (якщо вона поводить себе агресивно) та встановити контакт для проведення подальшої розмови (бесіди);
- не піддаватися на можливі провокації з боку кривдника;
- провести бесіду про відповідальність за вчинення домашнього насильства відповідно до законодавства України та роз'яснити, у чому саме полягає протиправність дій;
- поінформувати кривдника про спеціальні заходи щодо протидії домашньому насильству, які можуть застосовуватись до нього;

У разі наявності ознак складу кримінального правопорушення до прибуття слідчо-оперативної групи:

- забезпечити охорону місця події, збереження слідів учиненого кримінального правопорушення та в разі необхідності організувати надання невідкладної медичної допомоги потерпілим особам;
- з'ясувати обставини вчиненого кримінального правопорушення, установити свідків, очевидців події, прикмети правопорушників, збір інших відомостей, що можуть бути використані як докази;

– інформувати уповноваженого працівника чергової частини органу, підрозділу поліції про обставини вчинення кримінального правопорушення та осіб, які його вчинили, для вжиття невідкладних заходів щодо їх затримання.

З прибуттям слідчо-оперативної групи негайно інформувати слідчого про одержані дані щодо обставин учинення кримінального правопорушення та осіб, які його вчинили, для їх подальшої фіксації шляхом проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.

Дії поліцейських при здійсненні роботи з постраждалою особою

– якщо в особи наявні фізичні ушкодження, надати домедичну допомогу, викликати бригаду швидкої медичної допомоги з обов'язковим зазначенням кількості постраждалих осіб.

– проінформувати про можливість написання заяви щодо вчинення правопорушення;

– у випадках згоди, зважаючи на фізичний та психологічний стан постраждалої особи, слід прийняти заяву на місці події та передати її до територіального (відокремленого) органу поліції для реєстрації та вжиття подальших заходів;

– якщо особа відмовляється писати заяву, повідомити її про можливість звернення в подальшому до територіального (відокремленого) органу поліції для написання такої заяви.

Обов'язково необхідно рекомендувати постраждалій особі (її представнику) написати заяву. Поліцейському слід зауважити, що замовчування фактів домашнього насильства та недбалість у ставленні до власної безпеки може призвести до погіршення ситуації і становити загрозу життю та здоров'ю.

Учинення будь-яких **насильницьких дій у присутності дітей** або недієздатних осіб вважається психологічним насильством відносно них та передбачає відповідне реагування поліцейських без написання відповідної заяви.

Слід також поінформувати постраждалу особу та/або її представника (у разі коли такий представник не є кривдником) про її права та соціальні послуги, якими вона може скористатися, можливість відшкодування кривдником завданих матеріальних збитків і шкоди, заподіяної фізичному та психічному здоров'ю, винесення щодо кривдника термінового заборонного припису, можливі процесуальні рішення, пов'язані з розглядом факту вчинення стосовно

неї насильства, у тому числі пов'язані із затриманням, арештом кривдника або його звільненням.

Контакти найближчих установ та організацій можна дізнатися за телефоном Національної «гарячої лінії» з протидії домашньому насильству за номером **0 800 500 335** або коротким номером **116-123** (цілодобово та безкоштовно з мобільних телефонів)

Правила спілкування з постраждалою особою:

- бесіду (розмову) з постраждалою особою слід проводити наодинці, завіривши про конфіденційність її проведення та отриманої інформації;
- виявляти повагу та розуміння, не піддаватися так званому першому враженню;
- переконати постраждалу особу, що поліцейський знаходиться та місці події, щоб допомогти;
- враховувати, що постраждала особа може боятися розмовляти з поліцейськими в присутності кривдника через страх майбутнього покарання;
- уважно вислухати розповідь про подію, що сталося;
- виявляти терпіння: переляк чи наслідки травм можуть відобразитися у поведінці постраждалої особи, вона може погано чути, не відразу розуміти питання;
- не звинувачувати постраждалу особу в тому, що сталося, запевняти, що насильству немає виправдання, а законодавство на її боці;
- не покладати на постраждалу особу відповідальність за подальшу долю кривдника;
- повідомити, що надалі сім'ю може відвідати поліцейський або представник соціальної служби з метою перевірки стану безпеки постраждалої особи.

Для налагодження позитивного контакту із дитиною-свідком домашнього насильства слід дотримуватися таких правил:

- звертатися до дитини на ім'я;
- намагатися створити безпечну атмосферу, висловлювати позитивне доброзичливе ставлення до дитини;
- говорити повільно, чітко, спокійним голосом;
- використовувати просту, зрозумілу для дитини мову;

- часто виражати свою заінтересованість дитиною жестом (хитанням головою) або інтонацією;
- переконати дитину, що вона є партнером у розмові, що її розповідь є важливою;
- підтримувати відповідний зоровий контакт без надмірного, безперервного спостереження за дитиною;
- перепитати дитину, якщо не зрозумієте її висловлювань;
- якщо дитина довгий час не відповідає на запитання, спробувати сформулювати його інакше;
- гідно оцінити зусилля дитини, яка дає пояснення, але не хвалити за конкретні відповіді, не обіцяти винагороди;
- для того щоб дитина розповідала про себе, слід показати готовність відкрити частину свого приватного життя, щоб стати для неї більш реальною, ближчою людиною (наприклад, запитуючи про тварин, розкажіть, яку тваринку ви мали в дитинстві або яка є у вас тепер).

Слід уникати таких помилок:

- не порушувати фізичного простору дитини, залишатися на безпечній для неї відстані;
- не підганяти дитину, дати їй час обдумати свої відповіді;
- не оцінювати дитину та її висловлювання;
- не реагувати здивуванням на висловлювання дитини, навіть якщо вони шокують;
- не коментувати описуваних дитиною ситуацій згідно з уявленнями дорослих (наприклад, Це було небезпечно для тебе або це, мабуть, було для тебе жахливим);
- не змушувати дитину до відповіді, говорячи, що вона повинна щось знати або пам'ятати;
- не давати дитині обіцянок, яких ви не зможете виконати;
- не питати у скривдженої дитини, чи злочинець повинен бути покараний і яким чином;
- не оцінювати близьких дитині осіб;
- не впадати в паніку, якщо дитина виражає свої негативні емоції, наприклад, плаче, скажіть, що розумієте її реакцію.

VIII. Оцінка ризиків вчинення домашнього насильства

Порядок проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства визначено наказом Міністерства соціальної політики України, Міністерства

внутрішніх справ України від 13 березня 2019 року № 369/180 «Про затвердження Порядку проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства» (далі – Порядок), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 02.04.2019 за № 333/33304.

Оцінку ризиків проводить поліцейський уповноваженого підрозділу органу Національної поліції України, результати якої враховує під час винесення термінового заборонного припису стосовно кривдника, ужиття інших заходів для припинення такого насильства, недопущення його продовження чи повторного вчинення та надання допомоги постраждалим особам у порядку, визначеному законодавством.

Оцінка ризиків проводиться шляхом спілкування/бесіди з постраждалою від такого насильства особою або її представником, з'ясування обставин конфлікту та виявлення чинників і умов, які створюють або можуть створювати небезпеку для цієї особи.

Таблиця оцінки ризиків вчинення домашнього насильства

Рівні безпеки	Необхідна кількість відповідей	Додаткові обставини при здійсненні оцінки ризиків
Високий	2 відповіді «так» на запитання № 1-6; ствердні відповіді на запитання № 7-27	Якщо поліцейський вважає, що постраждала особа перебуває в ситуації, яка може спричинити її смерть або інші тяжкі наслідки, оцінюється як високий рівень безпеки. У разі високого рівня безпеки поліцейський уповноваженого підрозділу поліції обов'язково виносить терміновий заборонний припис стосовно кривдника
Без відповіді/ Невідомо	Отримати відповіді на питання неможливо за різних обставин (як приклад, фізичні травми, психологічний стан, втрата свідомості тощо)	Якщо на всі запитання отримано відповіді «Без відповіді/Невідомо», то поліцейський уповноваженого підрозділу поліції на свій розсуд може оцінити ситуацію, як таку, що має високий рівень безпеки
Середній (варіант № 1)	1 відповідь «так» на запитання № 1-6; 7 і більше ствердних відповідей на запитання з № 7-27	Якщо рівень безпеки оцінюється як низький або середній, а інші чинники/обставини, що можуть вплинути на рівень безпеки, відсутні, терміновий заборонний припис стосовно кривдника виносить на розсуд поліцейського уповноваженого підрозділу поліції

<p>Середній (варіант № 2)</p>	<p>0 відповідей «так» на запитання № 1-6; не менше 14 ствердних відповідей на запитання № 7-27</p>	<p>Якщо рівень небезпеки оцінюється як низький або середній, а інші чинники/обставини, що можуть вплинути на рівень небезпеки, відсутні, терміновий заборонний припис стосовно кривдника вноситься на розсуд поліцейського уповноваженого підрозділу поліції</p>
<p>Низький</p>	<p>Відповідь «Так» на одне запитання з № 1-6 та на не більше ніж шість запитань з № 7-27 або не більше тринадцяти позитивних відповідей на запитання з № 7-27</p>	<p>Якщо рівень небезпеки оцінюється як низький або середній, а інші чинники/обставини, що можуть вплинути на рівень небезпеки, відсутні, терміновий заборонний припис стосовно кривдника вноситься на розсуд поліцейського уповноваженого підрозділу поліції</p>

Форма оцінки ризиків вчинення домашнього насильства долучається до матеріалів, зібраних за фактом такого насильства.

ІХ. Спеціальні заходи щодо протидії домашньому насильству

Згідно зі статтею 24 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» до спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству належать:

- 1) терміновий заборонний припис стосовно кривдника;
- 2) обмежувальний припис стосовно кривдника;
- 3) взяття на профілактичний облік кривдника та проведення з ним профілактичної роботи;
- 4) направлення кривдника на проходження програми для кривдників.

Терміновий заборонний припис стосовно кривдника

Терміновий заборонний припис стосовно кривдника – спеціальний захід протидії домашньому насильству, що вживається уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України як реагування на факт домашнього насильства та спрямований на негайне припинення домашнього насильства, усунення небезпеки для життя і здоров'я постраждалих осіб та недопущення продовження чи повторного вчинення такого насильства (далі – припис).

Припис може містити такі заходи:

- зобов'язання залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи;

- заборона на вхід та перебування в місці проживання (перебування) постраждалої особи;
- заборона в будь-який спосіб контактувати з постраждалою особою.

Припис вноситься строком до 10 діб за заявою постраждалої особи, а також за власною ініціативою працівника уповноваженого підрозділу поліції за результатами оцінки ризиків.

Оригінал припису вручається кривднику під підпис, перша копія – постраждалій особі або її представнику, друга копія залишається у працівника уповноваженого підрозділу поліції.

Якщо домашнє насильство вчинено кількома особами, працівник уповноваженого підрозділу поліції вносить припис стосовно кожного кривдника окремо.

Якщо від домашнього насильства постраждало декілька осіб, працівник уповноваженого підрозділу поліції вносить припис кривднику щодо кожної постраждалої особи.

Припис не може містити заходів, передбачених пунктами 1 і 2 частини другої статті 25 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», якщо кривдником є особа, яка на день винесення припису не досягла вісімнадцятирічного віку та має спільне місце проживання (перебування) з постраждалою особою.

Дія припису припиняється в разі застосування до кривдника судом адміністративного стягнення у вигляді адміністративного арешту або обрання щодо нього запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою у кримінальному провадженні.

Кривдник, стосовно якого винесено припис, згідно з яким він повинен залишити місце спільного проживання (перебування) з постраждалою особою, зобов'язаний повідомити про місце свого тимчасового перебування уповноважений підрозділ поліції за місцем учинення домашнього насильства.

Повідомлення кривдника до уповноваженого підрозділу поліції про місце свого тимчасового перебування фіксується в журналі реєстрації повідомлень про місце тимчасового перебування кривдника, якому винесено терміновий заборонний припис стосовно кривдника.

Працівники уповноваженого підрозділу поліції можуть у встановленому чинним законодавством України порядку застосовувати поліцейські заходи примусу для виселення з житлового приміщення кривдника, якщо припис

передбачає зобов'язання залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи, а кривдник відмовляється добровільно його залишити.

При невиконанні припису кривдник несе відповідальність згідно зі статтею 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Профілактичний облік кривдників

Процедуру взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України визначено наказом Міністерства внутрішніх справ України від 25.02.2019 № 124 «Про затвердження Порядку взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України».

Профілактичний облік – здійснення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України організаційно-практичних заходів щодо контролю за поведінкою кривдника з метою недопущення повторного вчинення домашнього насильства, за дотриманням ним тимчасових обмежень його прав та виконанням обов'язків, покладених на нього у зв'язку із вчиненням домашнього насильства.

Уповноважений підрозділ поліції бере на профілактичний облік кривдника з моменту виявлення факту вчинення ним домашнього насильства на встановлений законодавством строк і проводить з ним профілактичну роботу.

Профілактичний облік осіб, що вчинили домашнє насильство, які не досягли вісімнадцятирічного віку, здійснюється працівниками підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України.

Підставами для поставлення кривдника на профілактичний облік є:

- складений адміністративний протокол про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 173-2 КУпАП;
- терміновий заборонний припис стосовно кривдника, винесений працівником уповноваженого підрозділу поліції;
- отримання уповноваженим підрозділом поліції в установленому законом порядку інформації про видачу судом обмежувального припису кривднику;
- рішення суду про накладення адміністративного стягнення за адміністративне правопорушення, передбачене статтею 173-2 КУпАП;

- відкриття кримінального провадження стосовно кривдника у зв'язку з вчиненням ним домашнього насильства чи насильства за ознакою статі;
- повідомлення установи виконання покарань про звільнення від відбування покарання кривдника, засудженого за вчинення домашнього насильства чи насильства за ознакою статі.

Строки ведення профілактичного обліку кривдників установлюються:

- 1) відповідно до строків застосування заходів тимчасового обмеження прав кривдника або покладення на нього обов'язків, передбачених обмежувальним приписом стосовно кривдника, а в разі продовження припису – на встановлений судом строк;
- 2) упродовж одного року з дня виявлення останнього факту вчинення домашнього насильства у випадку, коли обмежувальний припис стосовно кривдника судом не виносився;
- 3) упродовж одного року з дня накладення судом адміністративного стягнення за вчинення домашнього насильства чи насильства за ознакою статі;
- 4) до набрання законної сили вироком суду в кримінальному провадженні, відкритому стосовно кривдника у зв'язку з вчиненням ним домашнього насильства чи насильства за ознакою статі;
- 5) до погашення або зняття судимості за кримінальне правопорушення, пов'язане з учиненням домашнього насильства.

Підставами для зняття кривдника з профілактичного обліку є:

- відсутність повторних випадків учинення кривдником домашнього насильства впродовж одного року з дня взяття на профілактичний облік;
- закінчення строку дії обмежувального припису стосовно кривдника;
- закриття справи про адміністративне правопорушення стосовно кривдника;
- закриття кримінального провадження за відсутністю в діянні складу кримінального правопорушення, розпочатого у зв'язку з вчиненням кривдником домашнього насильства чи насильства за ознакою статі;
- погашення або зняття судимості за кримінальне правопорушення, пов'язане з учиненням домашнього насильства;
- набрання законної сили виправдувальним вироком суду, вироком суду щодо призначення покарання у вигляді позбавлення волі за кримінальне правопорушення, пов'язане з учиненням домашнього насильства;
- рішення суду про оголошення особи померлою чи визнання безвісно відсутньою або отримання свідоцтва про її смерть.

Відомості про кривдника, який перебуває на профілактичному обліку, та постраждалу особу, особи яких ідентифіковані або можуть бути ідентифіковані,

є персональними даними і захищаються під час їх обробки та зберігання в порядку, визначеному Законом України «Про захист персональних даних».

Уповноважений підрозділ поліції та інші підрозділи поліції, уповноважені на здійснення заходів із запобігання та протидії домашньому насильству, забезпечують контроль за поведінкою кривдника за місцем проживання/перебування та проведення з ним профілактичної роботи з метою недопущення скоєння повторних фактів домашнього насильства.

Уповноважений підрозділ поліції здійснює контроль за дотриманням вимог заходів тимчасового обмеження прав кривдника або покладенням на нього обов'язків шляхом щотижневого спілкування з кривдником, а в разі необхідності з постраждалою особою за місцем проживання/перебування, навчання та/або місцем роботи, іншими місцями, які часто відвідують ці особи.

Обмежувальний припис стосовно кривдника

Обмежувальний припис стосовно кривдника – установлений у судовому порядку захід тимчасового обмеження прав чи покладення обов'язків на особу, яка вчинила домашнє насильство, спрямований на забезпечення безпеки постраждалої особи.

Про видачу обмежувального припису кривднику суддя у встановлений законом строк інформує уповноважені підрозділи органів Національної поліції України за місцем проживання (перебування) постраждалої особи для взяття кривдника на профілактичний облік

Направлення кривдника на проходження програми

Програма для кривдника – комплекс заходів, що формується на основі результатів оцінки ризиків та спрямований на зміну насильницької поведінки кривдника, формування у нього нової, неагресивної психологічної моделі поведінки у приватних стосунках, відповідального ставлення до своїх вчинків та їх наслідків, у тому числі до виховання дітей, на викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків.

Суб'єктами, відповідальними за виконання програм для кривдників, є місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування.

У разі неявки кривдника для проходження програми для кривдників або ухилення від проходження програми без поважних причин суб'єкти,

відповідальні за виконання програм для кривдників, надають протягом трьох робочих днів письмове повідомлення про це уповноваженому підрозділу органів Національної поліції України для вжиття заходів.

Притягнення кривдника до відповідальності за непроходження програми для кривдників не звільняє його від обов'язку пройти таку програму.

Х. Окремі аспекти роботи мобільних груп реагування на факти вчинення домашнього насильства

Згідно із законодавством України за вчинення домашнього насильства кривдник підлягає притягненню до адміністративної чи кримінальної відповідальності.

У разі притягнення особи до адміністративної відповідальності за статтею 173-2 КУпАП поліцейські мобільної групи здійснюють заходи щодо зібрання матеріалів про вчинене правопорушення та вживають заходів щодо невідкладної доставки правопорушника до суду для розгляду та прийняття рішення за адміністративними матеріалами.

Якщо зміна мобільної групи закінчилася, доставлення правопорушника до суду здійснює мобільна група, яка наступною заступає на зміну або дільничний офіцер поліції (у разі вчинення правопорушення особою від 16 до 18 років – поліцейський ювенальної превенції), на території обслуговування якого вчинено правопорушення, з дотриманням вимог статті 268 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Зібрані матеріали за час робочої зміни (протоколи заяв, бланки пояснень, термінових заборонних приписів, оцінки ризиків, протоколи про адміністративне правопорушення) передаються оперативному черговому та/або відповідальній особі для вжиття заходів щодо їх подальшої передачі та належного опрацювання уповноваженими особами.

У разі прийняття рішення про притягнення кривдника до адміністративної відповідальності поліцейські мобільної групи повідомляють оперативного чергового територіального відділу (відділення) поліції, на території обслуговування якого вчинено адміністративне правопорушення, для подальшого внесення відомостей до системи ПІНП.

За результатами розгляду повідомлення (заяви) про факт домашнього насильства поліцейські мобільної групи, якими здійснено належну перевірку, вживають вичерпних заходів реагування, можуть завершити перевірку за таким повідомленням (заявою) за спрощеною системою розгляду заяв та повідомлень громадян, що не містять ознак кримінальних правопорушень.

З метою обліку бланків адміністративних протоколів відомості про виявлене адміністративне правопорушення вносяться до електронної картки про адміністративне правопорушення (далі – картка форми ЕАПР).

Картка форми ЕАПР заповнюється поліцейським мобільної групи та передається відповідальному працівнику поліції за стан адміністративно-правозастосовної діяльності в територіальному відділі (відділення) поліції, на території обслуговування якого вчинено адміністративне правопорушення.

Відповідно до Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 658, поліцейські мобільної групи не пізніше однієї доби за допомогою телефонного зв'язку, електронної пошти з подальшим письмовим підтвердженням інформують про факт домашнього насильства суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі.

У випадку, якщо постраждалою від насильства або кривдником є дитина або постраждала особа разом із дитиною звернулася до органів Національної поліції не пізніше однієї доби інформують відповідну службу у справах дітей.

Для постановки кривдника на профілактичний облік та проведення з ним профілактичної роботи працівники мобільної групи готують копії адміністративного протоколу та рапорту про вжиті заходи щодо кривдника поліцейському для інформування відповідального за організацію профілактичної роботи з кривдником, територіального (відокремленого) підрозділу поліції, де вчинено домашнє насильство.

При підтвердженні ознак учиненого кримінального правопорушення поліцейські мобільної групи інформують диспетчера (оперативного чергового) про необхідність направлення СОГ та перебувають на місці події до її прибуття.

Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та

боротьбу з цими явищами» доповнено Кримінальний кодекс України такими статтями: 91-1 (Обмежувальні заходи, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство); 126-1 (Домашнє насильство) та 390-1 (Невиконання обмежувальних заходів, обмежувальних приписів або не проходження програми для кривдників). Указаний Закон України набрав чинності в січні 2019 року.

АЛЬОШКІН Сергій Віталійович
ДАЦЕНКО Олеся Василівна
БУГАЙЧУК Костянтин Леонідович
МАЛИНОВСЬКА Тетяна Миколаївна

**ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ МОБІЛЬНИХ
ГРУП РЕАГУВАННЯ
НА ФАКТИ ВЧИНЕННЯ
ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА**

Методичні рекомендації

Підписано до друку 31.08.2019.
Видавець і виготовлювач – Харківський національний університет внутрішніх справ, просп. Л.
Ландау, 27, м. Харків, 61080.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3087 від 22.01.2008